МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Жердецька Л.В.
“___”_____20___ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

Управління діяльністю банків на фінансовому ринку

на тему «Сучасні підходи до управління кредитним ризиком банків України»

Виконавець
Студентка 6 курсу 13М групи ЦЗФН
Єргієва Юлія Олегівна

_____
/підпис/

Науковий керівник
д.е.н., професор
Кузнєцова Людмила Вікторівна

_____
/підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Єргієва Юлія Олегівна,

«Сучасні підходи до управління кредитним ризиком банків України», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку», Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ризики у кредитній діяльності комерційних банків України.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти кредитного ризику банків. Проаналізовано основні показники кредитного ризику банків та процеси формування кредитних ризиків в банках України. Запропоновано методи визначення кредитного ризику та формування стратегії управління кредитним ризиком.

Ключові слова: ризик, кредитний ризик, банк, активи, резерви, нормативи, непрацюючі кредити.

ANNOTATION

Yerhiieva Yuliia,

«Current Approaches to credit risk management of Ukrainian banks», thesis for Master degree in specialty «Finance, banking and insurance» under the program «Management of the activity of banks in the financial market», Odessa National Economic University

Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study – risks in credit activity of commercial Ukrainian banks.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of banks' credit risk. There are the basic factors of credit risk of banks and processes of credit risk formation in banks of Ukraine. Methods are offered for obtaining a credit situation and credit risk management strategy.

Keywords: risk, credit risk, bank, assets, reserves, standards, non-performing loans.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

Розділ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ 8

1.1 Економічна сутність та класифікація банківських ризиків 8

1.2 Кредитний ризик як основний вид ризику банківської діяльності 24

Висновки до першого розділу 38

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВ 39

2.1 Оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на зміну рівня кредитного ризику 39

2.2 Процеси формування кредитного ризику банків України 41

2.3 Аналіз кредитного ризику Райфайзен Банк Аваль 52

Висновок до другого розділу 61

РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЇ ТА МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКІВ 63

3.1 Стратегія управління кредитним ризиком 63

3.2 Стресс-тестування кредитного ризику 68

3.3 Модель управління кредитними ризиками банків *79*

Висновок до третього розділу 89

ВИСНОВКИ 91

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 94

ВСТУП

Актуальність теми дослідження.

В сучасних умовах розвитку банківської системи України, що відбуваються в період національної кризи та нестабільності світового ринкового середовища, появи нових форм конкурентної боротьби, надзвичайно актуальним постає завдання ефективного ризик-менеджменту комерційних банків, реалізація якого неможлива без організації останнього в рамках системного підходу, впровадження новітніх форм, методів та інструментів управління ризиками в діяльності комерційних банків.

У процесі масштабного та динамічного розвитку банківської системи України протягом останніх років все більше уваги приділяється питанням оцінки й управління банківськими ризиками з боку керівництва банківських установ, їхніх акціонерів, аудиторів, клієнтів і контрагентів, і в-першу чергу – Національного банку України як державного інституту, що забезпечує стабільность банківської системи України.

Ризики діяльності банківської системи України залишаються на високому рівні, а саме: зберігаються високі кредитні і валютні ризики, значна концентрація виданих кредитів, низька якість активів, зростають прострочена заборгованість та портфель цінних паперів, що посилює залежність банківської системи від стану державного бюджету, вкрай обмеженою є ресурсна база, слабкою – інституційна структура, недостатньо дієвою – політика реанімації проблемних банків за відсутності ринку проблемних боргів, неефективна нормативно-правова база.

Оскільки кредитування традиційно є найбільш динамічним та найприбутковішими для банку видом операцій, воно пов’язане з високим рівнем ризику, що залежать від впливу значної кількості факторів та дій

контрагентів, котрі точно передбачити неможливо. Тому у сучасних ринкових умовах проблема банківських кредитних ризиків набуває особливого значення.

У сучасній банківській практиці збільшення частки проблемних кредитів впливає на позиції, які займає банк на ринку кредитних ресурсів. Але окрім фінансових ризиків на діяльність банків також впливають не фінансові ризики, за рахунок котрих може погіршитися діяльність банку. У зв'язку з цим дослідження механізму управління кредитним портфелем комерційних банків, вимір репутаційного ризику в сучасній економіці є актуальним.

Огляд літератури з теми дослідження.

Вагомий внесок у розробку теоретичних положень та методологічних підходів до оцінки, управління та мінімізації банківських ризиків зробили провідні вітчизняні вчені-економісти: М.Д. Білик, Л.А. Бондаренко, О.В. Васюренко, В.В. Вітлінський, А.М. Герасимович, О.В. Дзюблюк, О.А. Кириченко, Т.Т. Ковальчук, А.В. Коротеєва, Л.В. Кузнецова**,** В.І. Міщенко, А.М. Мороз,Л.О. Примостка, О.В. Пернарівський, В.М. Попович, Т.О. Раєвська, Л.Ф. Романенко; а також зарубіжні вчені-економісти: В.К. Бансал, О.В. Беляков, С.Б. Братанович, К.Д. Валравен, Х. Грюнінг, С.Н. Кабушкін, Дж.М. Кейнс, О.І. Лаврушин, І.В. Ларіонова, Дж.Ф. Маршалл, Г.С. Панова, К. Редхед, П.С. Роуз, В.Т. Севрук, Дж. Сінкі, В.М. Усоскін, С. Хьюс, О. Ширінська та інші.

Теоретичне і практичне значення теми. Тема дослідження має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Це пояснюється тим, що банківські установи мають досить складну структуру активів та пасивів, які також можуть нести значні ризики для банку, широкий асортимент послуг тощо, все це ускладнює управління балансом та грошовими потоками в банку.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних основ виникнення банківських ризиків та визначення сутності

кредитного ризику, дослідження методів його управління та пошук сучасних науково обґрунтованих способів оцінки кредитних ризиків з метою мінімізації їх негативного впливу на банк. Для досягнення поставленої мети передбачено визначення наступних завдань:

- дослідити економічну суть, класифікацію та причини виникнення ризиків банківської діяльності;

- з'ясувати економічну сутність поняття «кредитний ризик», дослідити існуючі класифікації кредитного ризику банківської діяльності;

- виявити та систематизувати фактори впливу та причини виникнення кредитного ризику банку;

- проаналізувати організацію системи ризик-менеджменту в банківських установах;

- обґрунтувати напрями вдосконалення методів управління ризиками банків.

Об'єктом дослідження є ризики у кредитній діяльності комерційних банків України.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають в процесі розвитку кредитної діяльності банків та управління сучасними кредитними ризиками.

У процесі дослідження використано такі методи дослідження, як: метод наукових абстракцій – при обґрунтуванні категоріального апарату; методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції – при визначенні основних закономірностей розвитку банків, основних підходів до формування систем управління кредитних ризиків банків; метод логічного узагальнення – при формуванні механізму управління кредитним ризиком банків, обґрунтування підходу до формування управління кредитних ризаків українських банків.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України, дані звітності банківських установ.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає змогу зрозуміти, що враховуючи особливості швидкого розвитку банківської системи України та постійне розширення коло банківських послуг, необхідно відзначити, що кредитування залишається основною операцією для банків, тому кредитний ризик домінуючим серед інших банківських ризиків. Отже, проблема оцінки та зниження кредитного ризику є дуже важливою сьогодні.

Під кредитним ризиком банк має на увазі існуючий або потенційний ризик для прибутку і капіталу банку, який виникає внаслідок невиконання позичальником своїх зобов'язань реалізувати умови кредитного договору. 1) ризик несплати позичальником основного боргу й відсотків за ним; 2) ризик втрати активу або втрати активом первісної якості (вартості) через невиконання зобов’язань позичальниками (поручителями); 3) можливість того, що в певний момент у майбутньому вартість кредитної частини банківського портфеля активів зменшиться у зв’язку з неповерненням або з ланцюжковим поверненням кредитів, виданих банком. Отже, кредитний ризик характеризує економічні відносини, що виникають між двома контрагентами – кредитором і позичальником з приводу перерозподілу фінансових активів. Відповідно, це вартісне вираження ймовірності відхилення ризикової позиції від очікуваних результатів (настання ризикової події) унаслідок невизначеності дії зовнішніх та внутрішніх щодо банку факторів.

Рівень дії кредитного ризику на діяльність банку залежить від дії багатьох факторів зовнішнього та внутрішнього щодо банку середовища. Такі чинники можуть по-різному впливати на діяльність банків, але найчастіше банк зазнає негативних впливів.

З метою мінімізації негативних впливів кредитних ризиків банки здійснюють їх регулювання. Регулювання кредитних ризиків банків – це послідовний процес

прийняття ефективних рішень щодо впливу на ризикотворчі чинники, що здійснюється на рівні центрального банку і на рівні комерційних банків з метою утримання прийнятого рівня кредитних ризиків для досягнення стратегічних завдань банківської діяльності. Це досить складний процес, за допомогою якого банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їх моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними категоріями (видами) ризиків. Дуже важливим етапом процесу управління є оцінка кредитного ризику, що здійснюється для подальшого його моніторингу та контролю. Адекватно та достовірно оцінити кредитний ризик – складне завдання. Для зручності оцінки кредитних ризиків їх розділяють на індивідуальні та портфельні. На основі проведеного аналіз можна зробити висновок, що банківська система України виконує нормативи щодо кредитного ризику. Це ми бачимо на основі нормативів кредитного ризику Н7, Н8, Н9. На протязі останніх років банки виконували нормативи. Але банки все одно уразливі до кризи, це відбувається за рахунок обсягу непрацюючих кредитів. Частка не працюючих кредитів по банківській системі за останні роки перевищувала 50%, на 01.10.2019 цей показник зменшився до 48%. Причиною цьому є впровадження закону «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України». Завдяки впровадженню цього закону та його реалізації частка не працюючих кредитів буде зменшуватись, але це при нормальних умовах. В умовах кризи цей показник може знову збільшитись. Ми також провели аналіз кредитного ризику Райффайзен банк Аваль. Райффайзен банк Аваль є стійким банком, але не дивлячись на показники стійкості, РБА має не велику часку непрацюючих кредитів. Це відбулося за рахунок великих списань резервів.

Змістовно оцінка кредитного ризику індивідуального позичальника визначається його кредитоспроможністю. Тобто, оцінка кредитоспроможності позичальника повинна бути адекватною та нести у собі як найменше суб’єктивних факторів. Розвиток банківської системи України останніми роками характеризувався високими темпами росту кредитних операцій.

Звичайно із зростанням обсягів кредитування відбувається й збільшення об’ємів проблемних кредитів, під які банки формують резерви.

Існує ряд стратегій щодо регулювання кредитного ризику. За рахунок цих стратегій банк встановлює довстрокові цілі. Основними цілями може бути максимізація прибутку та безризиковий розвиток, який має на увазі мінімізацію кредитних ризиків. Максимізація прибутку, навпаки, несе у собі зростання кредитних ризиків. У сучасних умовах розвитку економіки України необхідно більше умови приділяти оцінці кредитоспроможності позичальника, адже правильна оцінка кредитоспроможності позичальника допоможе знижувати рівень кредитного ризику.

У 2018 році було впроваджено постанову №64 «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах». В цій постанові розглянуто політику щодо управління банківськими ризиками, включаючи кредитні ризики. Ця політика розроблена для адекватної оцінки та управління кредитним ризиком. Також для оцінки кредитного ризику використовують стресс-тестування – метод кількісної оцінки кредитного ризику, яка полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик та у визначенні зміни зовнішнього фактору. У 2019 році НБУ проводив стресс-тестування 29 банків, на які припадає 93% активів банківскої системи. Як і у минулому році, банки проходили стрес-тестування за базовим та несприятливими умовами. Тому за висновками проведеного стрес-тестування НБУ банківський сектор є достатньо стійким за поточних макроекономічних умов, проте низка великих банків мають посилити свою стійкість на випадок жорсткої кризи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гроші, фінанси і кредит» / Л. А. Бондаренко. – К.: КНЕУ, 2007. – 23 с., с. 8

2. Фастовець М. Проблемні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні / М. Фастовець // Вісник НБУ. – 2007. – № 2. – С. 38-45

3. «Гроші, фінанси і кредит» / К. В. Уваров. – К.: КНЕУ, 2007. – 19 с., с. 9

4. Сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123614&cat_id=123320

5. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків”, затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua

6. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104.

7. Методи оцінки кредитного ризику комерційного банку Бухаліна Ю.Ю

8. Л.В. Кузнєцова Кредитний менеджмент навч. посіб. /ЛВ Кузнєцова.– Одеса: ОРІДУ НАДУ с. 95-96

9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04

10. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків”, затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104

11. Управління банківськими ризиками: навч. посіб. / [Л. О.Примостка, П. М. Чуб, Г. Т. Карчева та ін.]; за заг. ред. Л. О. Примостки. – К.: КНЕУ, 2007. – 600 с, с. 270

12. Постанова НБУ №351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16/ed20170119

13. Постанова НБУ №508 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0174-03

14. Постанова НБУ №454 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-00/ed20110729

15. Банківське кредитування підручник Владичин У.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/1880041345738/bankivska_sprava/ponyattya_vidi_kreditnih_rizikiv

16. Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Нємой О. Банківський менеджмент Навчальний посібник / К.: Знання-Прес, 2002.- 438 с.

17. Стаття Специфіка системи управління ризиками в банківській сфері Карась О.О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3917

18. Навч. Посібник обгрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/11750204/ekonomika/obgruntuvannya_gospodarskih_rishen_ta_otsinyuvannya_rizikiv

19. Методика GAP менеджменту в оцінці ризику зміни процентних ставок в банківській системі Economics Bulletin, 2013, №4 Н.С.Думенко

20. Кредитування і контроль , підручник В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1719051241505/bankivska_sprava/osnovni_metodi_otsinki_bankivskih_rizikiv

21. Стаття Специфіка системи управління ризиками в банківській сфері, Карась О.О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3917

22. Статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms

23. Примостка л.о. Фінансовий менеджмент у банку : [навч. посіб.] / л.о. Примостка. – к. : кнеу, 2004. – 468 с

24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#2

25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/statistic/supervision-statist

26. Мельник К. Зниження кредитних ризиків та забезпечення їх стійкості в діяльності банку / К. Мельник, С. Колотуха, І. Коваленко // Банківська справа. – 2017. – № 1. – С. 32–41.

27. Звіт про фінансову стабільність. Випуск 3. – 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ doccatalog/document?id=50604896.

28. Банківська система в 2019 році: прогнози НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://finbalance.com.ua/news/Bankivska-sistema-v-2019-rotsi-prohnoziNBU.

29. Дзюблюк, О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці Текст / О.Дзюблюк //Журнал європейської економіки - 2010. - № 1. - С.108-125.

30. Банківські операції: Підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкін та ін. / За ред. А. М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2000. — 384 с

31. Сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.aval.ua/ru/documents

32. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua.

33. Останкова Л.А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками [Текст]: навч. посіб. / Л.А. Останкова, Н.Ю. Шевченко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

34. Звіти Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.aval.ua/ru/documents/zviti-banku/finansova-zvitnist-banku-zgidno-z-mizhnarodnimi-standartami-finansovoi-zvitnosti-zi-zvitom-auditoriv

35. Кузнєцова Л.В. Управління кредитними ризиками банків України на основі стрес-тестування Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». Випуск 4/2019. С. 44-49.

36. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123675

37. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України : Постанова Правління НБУ№ 460 від 06.08.2009. URL: http:www.bank.gov.ua (дата звернення: 03.08.2019).

38. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Правління НБУ № 64 від 11.06.2018. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18 (дата звернення: 03.08.2019).

39. Стрес-тестування кредитного портфеля. Практичні та технічні аспекти. Вимоги європейського законодавства (спільно з Українською агенцією інвестиційного розвитку) [Текст] / Семінар // Національний центр підготовки банківських працівників України. – Вересень 2013р

40. Некоторые украинские банки нуждаются в дальнейшей докапитализации / Fitch. URL: https://utm_source=email&utm_medium=news&utm_campaign=2018-05-04.

41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=89024933&cat_id=55838

42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=89024935

43. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/news/all/veliki-banki-povinni-retelnishe-pratsyuvati-nad-stvorennyam-zapasu-mitsnosti-na-vipadok-jorstkoyi-krizi--visnovki-za-rezultatami-otsinki-stiykosti-bankiv

44. Банківське кредитування корпоративного сектору економіки в умовах циклічності: монографія / Л. В. Кузнєцова, Л. В. Жердецька, Д. Ю. Кретов та ін. ; за ред. Л. В. Кузнєцової. – Харків : «Диса Плюс», 2018. – 280 с., с. 164

45. Бакурова А. В., Васильченко Е. А. Нечеткая нейромодель классификации клиентов коммерческих банков по кредитоспособности// Складні системи і процеси № 2 , 2002.

46. Вовчак О. Д. Модернізація підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників банків / О. Д. Вовчак, Н. С. Меда // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 12 (214). – С. 11-15.

47. Васильчак С. В. Оцінка кредитоспроможності позичальника як один із методів забезпечення економічної безпеки банку / С. В. Васильчак, Л. Д. Демус // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2012. – Вип. 22.1. – С.154 - 161.

48. Азаренкова Г. М. Кредит як інструмент фінансування діяльності суб'єкта господарювання [Електронний ресурс] / Г. М. Азаренкова, І. Ю. Дудник // Сталий розвиток економіки. - 2014. - № 3. - С. 229-234. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2014_3_39.

49. Гриценко Л. Л. Комплексна експрес-методика оцінки кредитоспроможності підприємства з урахуванням приналежності до виду економічної діяльності / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. Л. Лиштван // Гроші, фінанси і кредит. – 2010. – № 7 (109). – С. 206-211

50. Банківські ризики, проблеми обліку, управління та регулированиям - Бєляков А.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.srinest.com/book_1308_chapter_23_4.3._Zarubezhnaja_praktikaupravlenija_kreditnym_riskom.html

51. Банківська справа, Костерина Т.М. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://studme.org/36208/bankovskoe_delo/otsenka_kreditosposobnosti_zaemschika

52. Осовский С. Нейронные сети для обработки информации / Пер. с польского И. Д .Рудинского. М.: Финансы и статистика, 2002. – 344 с.: ил.

53. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектору економіки України, Кузнєцова Л.В., 2008, Економічний простір 107-115

54.Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку, В.В.Коваленко, Д.С. Гайдукович, Л.В. Жердецька, Д.В. Завадська 2015

55.Ризик та прибутковість банківського кредитування: оцінка взаємозв'язківЛВ Жердецька, ТО Коломия, Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.–2017.–Випуск 3

56.Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / за ред. В. В. Коваленко. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 304 с.

57.Сирчин О.Л. Сучасні особливості визначення рівня кредитного ризику юридичних осіб // Збірник наукових праць «Вісник соціально-економічних досліджень». – Випуск 1 (62). – Одеса: ОНЕУ. – 2017. – С. 187-194

58.Особливості кредитування юридичних осіб банками України/РС Лозінський/[Електронний ресурс] Режим доступу: http://molodyvcheny.in. ua/files/j ournal/2017/4/161. Pdf Р.С. Лозінський, О.Л. Сирчин 2017/4

59. Ідентифікація та оцінка кредитного ризику комерційних банків, Просович О.П., Процак К.В., 2017

60. Модель оцінювання ризику кредитного портфеля банку Н.І. Волкова, 2015, Економіка та регіон №1(50)

61. Сутність та фактори виникнення кредитних ризиків, Фаюра Н.Д., Яременко В.В.